

שירת דודי לברמו [את שירת הקובלנה על עם ישראל, הנמשל לברמו]:

כרם היה להקב"ה ידידי בקרן בן שמן. בארץ ישראל המשובחת ["שמן"] מכל הארצות.

ויעזקהו, בנה להם שם ערים בצורות המוקפות כטבעת [הנקראת "עזקה"].

ויסקלהו, סיקל ופינה את יושבי הארץ מפניהם".

"ויטעהו שרק. ויבן מגדל בתוכו, וגם יקב הצב בו".

ודרשינן להאי קרא הכי:

"ויטעהו שרק" — זה בית המקדש, שבנה את בית המקדש כמו כרם משובח, שנוטעים בו נטיעות חדשות עם שורש, ואין נוטעים בו זמורות של עצי גפנים אחרים.

"ויבן מגדל בתוכו" — זה מזבח, העשוי בו כמגדל עזו [לשון רש"י].

וגם יקב הצב בו, באותו המגדל — אלו השיתין". [שית הוא לשון שוחה, בור חפור].

תניא, אמר רבי אלעזר בר צדוק: לול [כעין ארובה מלמעלה למטה] קטן היה בין כבש למזבח שלא היה הכבש צמוד למזבח, אלא מובדל מנו קמעא], במערבו של כבש. ובקרקעית הלול היתה רצפת שיש, ולא היה היין נבלע בקרקע, לדעתו של רבי אלעזר בר צדוק.

ואחת לשבעים שנה, היו פרחי כהונה יורדין לשם, ומלקטין משם יין קרוש, שהיה דומה לעיגולי דבילה.

המזבח לעבודה, כי אין בול המלח נחשב כחלק מן המזבח, ונשאר המזבח פגום לעבודה, כדין מזבח חסר. אלא מפני כבודו של מזבח, שלא יראה מזבח פגום.

שכל מזבח שאין לו לא כבש, ולא קרן, ולא יסוד, ולא ריבוע — פסול לעבודה.

רבי יוסי בר יהודה אומר: אף הסוכב, אם הוא חסר, הרי המזבח פסול לעבודה.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: שיתין החלולין במזבח, מתחת לנקב של הנסכים שבגג המזבח — מששת ימי בראשית נבראו.

שנאמר [שיר השירים ז] "חמוקי ירכיך כמו חלאים, מעשה ידי אמן".

"חמוקי סתרי ירכיך" — אלו השיתין הנמצאים בסתר, מתחת לגג המזבח, בצדו, הנקרא "ירך המזבח".

"כמו חלאים" — שמחוללין ויורדין עד התהום.

"מעשה ידי אמן" — זו מעשה ידי אומנותו של הקדוש ברוך הוא.

תנא דבי רבי ישמעאל: [בראשית א] "בראשית". אל תיקרי בראשית אלא בראשית.

תניא, רבי יוסי אומר: שיתין — מחוללין ויורדין עד תהום.

שנאמר [ישעיהו ה], אמר ישעיהו הנביא:

"אשירה נא להקב"ה ידידי, עבורו ובמקומו,

ובאין ושורפין אותו בקדושה, במקום קדוש בעזרה, לפי שהוא אסור בהנאה.

שנאמר [במדבר כח] "בקדש הסך נסך שכר לה". וכפי שיבואר להלן.

מט-ב ודרשינן: כשם שניסוכו בקדושה — כך שריפתו בקדושה.

מאי משמע? כיצד למדנו מכאן דין שריפה בקדושה ביין שנשאר בשיתין?

אמר רבינא: אתיא בגזירה שוה "קדש קדש".

כתיב הכא [במדבר כח] בנסך יין "בקדש הסך נסך".

וכתיב התם [שמות כט] "ושרפת את הנותר באש, לא יאכל כי קדש הוא".

והוינן בה: כמאן אזלא הא דתנן: נסכים, בתחילה, לפני ניסוכם, מועלין בהן.

אבל משירדו לשיתין — אין מועלין בהן היות ואין בהם עוד צורך גבוה.

לימא רבי אלעזר בר צדוק היא. שלדבריו היתה הריצפה בתחתית השיתין מרוצפת, והיה נשאר בה יין קרוש של הנסכים.

דאי רבנן — לא היה כלל יין לשרוף, כי הא נחתו להו, ירדו להם הנסכים, לתהום!

ומשנינן: אפילו תימא רבנן היא. ומדובר בדאי קלט, אם אירע שנקלט היין בתוך כלי, שהונח בתוך השיתין.

ואיכא דאמרי: לימא משנתנו, האומרת

משעה שירדו לשיתין אין מועלין בהם, רבנן היא ולא רבי אלעזר בר צדוק.

דאי רבי אלעזר — אכתי בקדושתיהו קיימי, שהרי הוא מחייבן בשריפה!

ומשנינן: אפילו תימא רבי אלעזר היא, בכל זאת לא מועלים בהם, היות ואין לך דבר שנעשה מצותו ומועלין בו. וכאן הרי נעשה עיקר מצותו בניסוך, והשריפה של היין לאחר מכן אינה מעיקר המצוה, ולכן אין מועלין משעת הניסוך.

אמר ריש לקיש: בזמן שמנסכין יין על גבי מזבח פוקקין את השיתין, שמניחים פקק בנקב שבראש המזבח, כדי שיראה היין עליו "כגרון מלא ושבע" [לשון רש"י], לקיום מה שנאמר "בקדש הסך נסך שכר לה".

מאי משמע? כיצד משמע מפסוק זה שיש להראות כאילו המזבח מלא ושבע?

אמר רב פפא: "שכר" הוא לשון שתיה, לשון שביעה, לשון שכרות.

אמר רב פפא, שמע מינה: כי שבע איניש חמרא, אדם שנהיה שבע משתיית היין, לא ממילוי כרסו הוא שבע, אלא מגרוניה, משתיית לגימות גסות, המשביעות את תאות גרונו, הוא שבע.

אמר רבא: צורבא מרבנן תלמיד חכם דלא נפישא ליה חמרא שאין לו יין רב — לינמע גמועי לייך שבידו בלגימות גסות, ובכך ירווה אותו.

רבא, אכסא דברכתא — אגמע גמועי, גמע את היין של כוס הברכה בלגימות גסות כדי להראות את חביבות המצוה.